

Sosyal Bilgiler

5

KAZANIM
ODAKLI **HİBA**

Konu Anlatımı • Bol Alıştırma
Çözümlü Sorular

 tudem[®]

KAZANIM ODAKLI HBA 5.SINIF / SOSYAL BİLGİLER

©Tudem Eğitim Hiz. San. ve Tic. AŞ
1476/1 Sokak No: 10/51 Alsancak / Konak / İZMİR

YAZARLAR: Tudem Yazı Kurulu
DİZGİ VE GRAFİK: Tudem Grafik Ekibi

BASKI VE CİLT: Ertem Basım Yayın Dağıtım San. Tic. Ltd. Şti.
Eskişehir Yolu 40. km Başkent OSB 22. Cadde No: 6 Malıköy / ANKARA
0 312 284 18 14

ISBN: 978-605-285-092-3
YAYINEVİ SERTİFİKA NO: 45041
MATBAA SERTİFİKA NO: 16031

Tüm hakları saklıdır.
Bu yayının hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin önceden yazılı izni olmaksızın tekrar üretilemez, bir erişim sisteminde tutulamaz, herhangi bir biçimde elektronik, mekanik, fotokopi, kayıt ya da diğer yollarla iletilemez.

Sevgili öğrenci,

Sosyal Bilgiler dersinin toplum hayatındaki öneminden yola çıkarak hazırlanan bu kitapta Sosyal Bilgiler'i, seveceğiniz ve anlayacağınız bir dille anlattık.

Bu kitapta, MEB'in hazırladığı öğretim programı doğrultusunda içinde bulunduğunuz çeşitli grup ve kurumları öğrenirken hak ve sorumluluklarınızı fark edeceksiniz. Anadolu ve Mezopotamya uygarlıklarının insanlık tarihine katkılarını, ülkemizin coğrafi özelliklerini, doğal ve tarihî güzelliklerini tanıyacaksınız. Çevrenizdeki ekonomik faaliyetleri öğrenip tüketirken bilinçleneceksiniz.

Yaşadığınız yerdeki yönetim birimlerini, bağımsızlık sembollerini kavrayacaksınız. Turizmin uluslararası ilişkilerdeki önemini fark edecek ve ortak miras öğelerini tanıyacaksınız. Sanal ortamı güvenli kullanmayı ve teknolojinin hayatımıza etkilerini kavrayacaksınız. Günümüz olaylarını objektif bir bakış açısıyla değerlendirmenin yollarını göreceksiniz.

Araştırmacı, gözlemci ve toplumsal sorunlara duyarlı bir birey olmanız dileğiyle...

Yazı Kurulu

Kazanım Odaklı

: Hepsi 1 Arada

Kısa Bilgi Alanları

Değişen tasarımı daha kolay akılda kalan özet bilgi alanlarından oluştu.

Çözümlü Sorular

✓ işareti ile belirtilen sorular farklı düzeylerde seçildi ve kitabın son bölümünde çözüldü.

Kazanım Odaklı

Kısa bilgi, alıştırmalar ve soru alanları kazanımlara göre düzenlendi.

Örnek Sorular ve Çözümler

Anahtar soru tiplerinde örnek sayısı artırıldı ve çözümler aşama aşama verildi.

Testler ve Alıştırmalar

Testler ve alıştırmalar konulara göre düzenlendi.

Bol Alıştırma

Bireysel ve pekiştirici alıştırmalar kazanımların yerleşmesine daha fazla katkı sağlıyor.

1- Birey ve Toplum

SOSYAL BİLGİLER DERSİNDEN ÖĞRENDİKLERİMİZ / OLAYLAR VE SONUÇLARI.....	8
Alıştırma: Bulmaca	10
Alıştırma: Nedenler ve Sonuçlar	11
Kazanım Pekiştirme Testi	12
HAK VE SORUMLULUKLARIMIZ.....	13
Alıştırma: Sorumluluklarımız Nelerdir?	14
Kazanım Pekiştirme Testi	15
ÇOCUK HAKLARI	16
Alıştırma: Çocuk İşçiler	17
Kazanım Pekiştirme Testi	18
Kavrama Testi - 1.....	19
Kavrama Testi - 2	23

2- Kültür ve Miras

UYGARLIKLARI ÖĞRENIYORUM.....	28
Alıştırma: Medeniyetler Bilmececi	33
Kazanım Pekiştirme Testi	34
ÇEVREMİZDEKİ GÜZELLİKLER	35
Alıştırma: Eserleri Tanıyor Musunuz?	37
Alıştırma: Yurdumuzun Güzellikleri	38
Kazanım Pekiştirme Testi	39
KÜLTÜREL ZENGİNLİĞİMİZ / KÜLTÜRÜMÜZÜ TANIMALIM	40
Alıştırma: Nesi Ünlü?	42
Alıştırma: Doğru mu Yanlış mı?	43
Kazanım Pekiştirme Testi	44
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE KÜLTÜRÜMÜZ	45
Alıştırma: Geçmiş	46
Kazanım Pekiştirme Testi	47
Kavrama Testi - 1.....	48
Kavrama Testi - 2	53

3- İnsanlar, Yerler ve Çevreler

YERYÜZÜ ŞEKİLLERİ.....	58
Alıştırma: Çevremizdeki Yer Şekilleri	61
Alıştırma: Haritamız	62
Alıştırma: Türkiye'nin Yer Şekilleri	63
Kazanım Pekiştirme Testi	64
İKLİMİN İNSAN FAALİYETLERİNE ETKİSİ / NÜFUS VE YERLEŞME	65
Alıştırma: Yaşadığımız Yer	68
Alıştırma: Beş Olay Üç İklim	69
Alıştırma: İnsan ve Yaşam	70
Alıştırma: Yaşam Alanları Nasıl Değişiyor?	71
Kazanım Pekiştirme Testi - 1.....	72
Kazanım Pekiştirme Testi - 2	73
AFETLER VE ÇEVRE SORUNLARI / DOĞAL AFETLERİN YAŞAMIMIZA ETKİSİ	74
Alıştırma: Depremden Korunalım	76
Alıştırma: Doğal Afetler	77
Kazanım Pekiştirme Testi	78
Kavrama Testi - 1.....	79
Kavrama Testi - 2	83

4- Bilim, Teknoloji ve Toplum

TEKNOLOJİ VE TOPLUM.....	88
Alıştırma: Nereden Nereye?	89
Kazanım Pekiştirme Testi	90
DOĞRU VE GÜVENİLİR BİLGİ / SANAL ORTAMDA GÜVENLİK?	91
Alıştırma: Doğru - Yanlış	93
Kazanım Pekiştirme Testi	94
BİLİM İNSANLARININ ORTAK ÖZELLİKLERİ	95
Alıştırma: Hangi Bilim İnsanı?	96
Kazanım Pekiştirme Testi	97
BİLİMSEL ETİK	98
Alıştırma: Araştırma Nasıl Yapılır?	100
Kazanım Pekiştirme Testi	101
Kavrama Testi	102

5 - Üretim, Dağıtım ve Tüketim

ÇEVREMİZDEKİ EKONOMİK FAALİYETLER 108

Alıştırma: Neler Üretiyoruz?	111
Alıştırma: Ne Nerede?	112
Alıştırma: Bölgelere Göre Ekonomi	113
Alıştırma: Tarımın Şampiyonları	114
Alıştırma: Defne ve Efe Serada	115
Kazanım Pekiştirme Testi	116

ÇEVREDEKİ MESLEKLER / EKONOMİ VE SOSYAL HAYAT 117

Alıştırma: Meslekler	118
Kazanım Pekiştirme Testi	119

ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM AĞI 120

Alıştırma: Boşluk Doldurma	121
Kazanım Pekiştirme Testi	122

YENİ FİKİRLER GELİŞTİRELİM 123

Alıştırma: Sizin Stratejiniz	124
Kazanım Pekiştirme Testi	125

BİLİNÇLİ TÜKETİCİ 126

Alıştırma: Doğru - Yanlış	127
Kazanım Pekiştirme Testi	128
Kavrama Testi - 1	129
Kavrama Testi - 2	133

6 - Etkin Vatandaşlık

HALKA HİZMET VEREN KURUMLAR 1 138

Alıştırma: Hangi Alan?	140
Alıştırma: Kurumlar	141
Kazanım Pekiştirme Testi	142

HALKA HİZMET VEREN KURUMLAR 2..... 143

Alıştırma: Sivil Toplumunu Tanıyalım	146
Alıştırma: Kuruluşlar ve Logolar	147
Alıştırma: Sosyal Kuruluşlar	148
Alıştırma: Meşe Bayramı.....	149
Kazanım Pekiştirme Testi	150

HALKA HİZMET VEREN KURUMLAR 3..... 151

Alıştırma: Her Şey Çocuklar İçin.....	152
Kazanım Pekiştirme Testi	153

YAŞADIĞIM YERİN YÖNETİMİ 154

Alıştırma: Hangi Görevliye Ait?	156
Kazanım Pekiştirme Testi	157

TEMEL HAKLARIMIZI ÖĞRENELİM 158

Alıştırma: Cevaplıyorum	160
Kazanım Pekiştirme Testi	161

BAYRAĞIMIZ VE İSTİKLÂL MARŞI..... 162

Alıştırma: Ulusal Sembollerimiz	163
Alıştırma: Atatürk ve Millî Egemenlik.....	164
Alıştırma: Benim Marşım	165
Kazanım Pekiştirme Testi	166
Kavrama Testi - 1.....	167
Kavrama Testi - 2	171

7 - Küresel Bağlantılar

YAŞADIĞIM YERİN ÜLKE EKONOMİSİNE KATKISI / EKONOMİK İLİŞKİLERDE TEKNOLOJİ176

Alıştırma: İhracat Yapalım.....	179
Alıştırma: Brezilya	180
Kazanım Pekiştirme Testi	182

TURİZM VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER 183

Alıştırma: Hepimizin Dünyası	184
Kazanım Pekiştirme Testi	185

ORTAK MİRASIMIZ..... 186

Alıştırma: Miras Eserleri	189
Alıştırma: Ortak Miras Listesi	190
Kazanım Pekiştirme Testi	191
Kavrama Testi	192

Yanıt Anahtarı

Yanıt Anahtarı.....	195
Görsel Kaynakça.....	240

1. BÖLÜM: SOSYAL BİLGİLER DERSİNDEN ÖĞRENDİKLERİMİZ - OLAYLAR VE SONUÇLARI

SB.5.1.1. Sosyal Bilgiler dersinin Türkiye Cumhuriyeti'nin etkin bir vatandaşı olarak kendi gelişimine katkısını fark eder.

SB.5.1.2. Yakın çevresinde yaşanan bir örnekten yol çıkarak bir olayın çok boyutluluğunu açıklar.

2. BÖLÜM: HAK VE SORUMLULUKLARIMIZ

S.B.5.1.3. Sahip olduğu haklarının farkında olan bir birey olarak katıldığı gruplarda aldığı rollerin gerektirdiği görev ve sorumluluklara uygun davranır.

3. BÖLÜM: ÇOCUK HAKLARI

S.B.5.1.4. Çocuk olarak haklarından yararlanmaya ve bu hakların ihlal edildiği durumlara örnekler verir.

Sosyal Bilgiler Dersinin Bireylere Kazandırdıkları:

- Sosyal bilgiler dersi karşılaştığımız sorunlara farklı bakış açıları ve çözüm yolları geliştirmeyi öğretir.
- Demokratik düşünce ve değerlere sahip olmanın önemini, kendi haklarına olduğu kadar başkalarınıninkine de sahip çıkmanın gerekliliğini kavratır.

- İş birliği, dayanışma ve yardımlaşma içinde sorumluluk bilinci ile hareket etmemizi sağlar.
- Bir dünya vatandaşı olarak farklı toplumların katkısı ile oluşan bilim, sanat, edebiyat ve düşünce ürünlerine saygı duymanın ve bu ürünlere sahip çıkmanın önemini fark ettirir.

- Bilimsel düşünen, üretici bireyler olarak yetişmemize, özgürce düşündüklerimizi söyleyip tartışabilmemize olanak sağlar.
- İçinde yaşadığımız toplumun değerlerini, kurallarını ve beklentilerini öğreterek topluma uyum sağlamamıza, sosyalleşmemize katkıda bulunur.

- Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak toplum içindeki rolümüzü öğretir.
- Kendimizi başka insanların yerine koyabilme becerisini kazandırır ve insanların farklı yönlerini tanıyarak hoşgörülü olmamızı sağlar.

Sosyal Bilgiler; tarih, coğrafya, ekonomi, vatandaşlık, hukuk, sosyoloji gibi alanlarla ilgili konular içeren bir derstir. Bu ders, bireylerin etkin bir vatandaş olmalarını sağlar.

Bireyler etkin vatandaş olmak için;

- Vergilerini zamanında ödemelidir.
- Askerlik görevini yerine getirmelidir.
- Seçimlerde oy kullanmalıdır.
- Kanunlara ve kurallara uygun davranmalıdır.
- Sorumluluklarını üstlenmekten kaçınmamalıdır.
- Haklarının bilincinde olmalı ve onları kullanmalıdır.
- Üretim süreçlerine dahil olarak ülkesinin kalkınmasını sağlamalıdır.
- Ülke yönetimine katkı sağlamalıdır.

Ortaya çıkan, oluşan durum, ilgi çeken veya çekebilecek nitelikte olan her türlü iş, hadise ve vakaya **olay** denir.

Her gün çevremizde çok sayıda olay yaşarız. Yaşadığımız bu olaylardan kimimiz etkilenir, kimimiz etkilenmez. Her olay insanlarda farklı duygu ve düşüncelere yol açar. Bu durumun nedeni gerçekleşen olayların birden çok nedene veya sonuca sahip olmasıdır. Sosyal olaylar çok yönlüdür. Günlük yaşamımızda önemsiz gibi görünen pek çok olay önemli sonuçlara neden olur. Bu durum çok boyutluluk kavramını karşımıza çıkarır.

Bir olay ve olgu hakkında birden fazla görüşün oluşmasına **çok boyutluluk** denir. Bu durum olayların birden çok nedeni ve sonucunun var olmasıyla ilişkilidir.

Çevremizde meydana gelen bir olay, yaşamın birçok alanını içine alan etkilerde bulunmaktadır. Bir olayın çok boyutluluğunu incelerken; olayın neden ortaya çıktığına, kimleri nerede ve nasıl etkilediğine, sonuçlarına bakılmalı ve ortaya çıkan duruma göre yorum yapılmalıdır.

Örneğin ülkemizin herhangi bir yerinde meydana gelen doğal afetten sadece o bölgede yaşayan insanlar değil tüm ülke etkilenmektedir. Yaşanan bu afet sosyal, ekonomik ve psikolojik açıdan insanların yaşamını değiştirmektedir.

Görsellerden yola çıkarak çevre kirliliğinin insan sağlığı üzerindeki etkisi ile ilgili farklı yorumlar yapılabilir.

● ● Alıştırma: Bulmaca

Aşağıdaki bulmacada gizli kelimeleri bulun ve aşağıdaki sözlüğü tamamlayın. Ayrıca sözcükleri bulduktan sonra geriye kalan harflerden oluşacak anahtar sözcükleri bulun.

S	B	K	Ü	L	T	Ü	R
O	İ	S	H	A	K	Y	Ö
U	L	M	U	R	O	S	Z
A	İ	L	Y	A	S	A	G
B	M	İ	D	İ	L	L	Ü
G	S	S	E	Ç	İ	M	R
İ	E	T	A	R	İ	H	L
E	L	V	E	R	G	İ	R

- : Bilimle ilgili, bilime dayanan
- : Bir topluma veya halk topluluğuna özgü düşünce ve sanat eserlerinin tümü
- : Adaletin hukukun gerektirdiği veya birine ayırdığı şey
- : Herhangi bir şarta bağlı olmayan, serbest
- : Seçme işi
- : Kendi davranışlarını veya kendi yetki alanına giren herhangi bir olayın sonuçlarını üstlenen
- : Toplumsal hayat içinde kendiliğinden oluşan ve uyulması toplum içinde yaşamanın bir mecburiyeti olan toplum kuralları
- : Hükûmetin kamu hizmetlerine harcamak için herkesten topladığı para
- : İnsanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için sözcüklerle ya da işaretlerle yaptıkları anlaşma biçimi
- : Geçmişte yaşamış insan topluluklarını yer ve zaman göstererek anlatan bilim

Anahtar sözcükler /

Sosyal Bilgiler Dersinden Öğrendiklerimiz - Olaylar ve Sonuçları

SB.5.1.1. Sosyal Bilgiler dersinin Türkiye Cumhuriyeti'nin etkin bir vatandaşı olarak kendi gelişimine katkısını fark eder.

Aşağıdaki sorunların nedenlerini ve sonuçlarını araştırın ve yazın.

Nedenler

Sorunlar

Sonuçlar

Nüfus Artışı

Küresel Isınma

Orman Yangını

Savaş

Sosyal Bilgiler Dersinden Öğrendiklerimiz - Olaylar ve Sonuçları

SB.5.1.2. Yakın çevresinde yaşanan bir örnekten yol çıkarak bir olayın çok boyutluluğunu açıklar.

Sosyal Bilgiler Dersinden Öğrendiklerimiz

1. I. Geçmişte kurulan Türk devletleri ile ilgili ödev hazırladım.
II. Sıvıların kaldırma kuvveti ile ilgili deney yaptım.
III. Genel Ağ'ın toplumsal hayatta yol açtığı değişimler ile ilgili araştırma yaptım.

Verilen ifadelerdeki çalışmalardan hangileri sosyal bilgiler dersi ile ilgilidir?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

2. **Aşağıdakilerden hangisinin sosyal bilgiler dersinin çalışma alanına girdiği söylenemez?**

- A) Canlı türlerini keşfetme
B) Geçmiş öğrenme
C) Kültürleri öğrenme
D) Çevreyi tanıma

3. **Vatandaş olma sorumluluğu taşıyan bir birey karşılaştığı bir sorun karşısında hangi yola başvuramaz?**

- A) Yargıya başvurma
B) Şiddet uygulama
C) Dilekçe yazma
D) İmza toplama

Olaylar ve Sonuçları

4. Sevilay, eleştiri yapan, dünyada ve çevresinde yaşanan olaylara karşı duyarsız kalmayan, bir olaya farklı bakış açıları ile yaklaşan bir insandır.

Buna göre Sevilay ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Birikim sahibidir.
B) Olayların değerlendirmesini yapar.
C) Olayları, sorgulamadan kabul eder.
D) Çok boyutlu düşünür.

5. I. Nedenlerini öğrenmek
II. Sonuçlarını incelemek
III. Zamanını bilmek

Bir olay ile ilgili değerlendirme yapmak için verilenlerden hangileri gereklidir?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) I ve III
D) I, II ve III

6. Bir olay aynı anda birden çok toplumu etkileyebilir. Bu durumda bir olayı inceleyenlerin diğer toplumlar açısından yarattığı sonuçları da göz önünde bulundurmak gerekir.

Belirtilen bu duruma göre aşağıdaki değerlendirmelerden hangisine ulaşamaz?

- A) Olayları çok boyutlu düşünmek gerekir.
B) Bir olay incelenirken olaydan etkilenen her unsur göz önünde tutulmalıdır.
C) Olayların kendi toplumumuzu ilgilendirdiği oranda incelenmesi yeterlidir.
D) Olayları tarafsız bir bakış açısı ile değerlendirmek gerekir.

Yaşamımıza başladığımız andan itibaren kendimiz ilk sosyal grubumuz olan ailemizin içinde buluruz. Yaşımız ilerledikçe ait olduğumuz grupların sayıları artar. İçinde bulunduğumuz gruplarda çeşitli görevler üstleniriz ve bu görevler bizim rollerimizi oluşturur. Örneğin; bir kişi ailede anne, okulda öğretmen, tiyatro grubunda oyuncu olabilir. Aynı zamanda roller insanlara bazı haklar ve sorumluluklar verir.

Hak: İnsanların neleri yapabileceklerini onların sahip olduğu ayrıcalıkları belirtir.

Sorumluluk: Bir gruba üye olan bireylerin üstlendiği rolün gereklerini yerine getirmesidir.

Hak ve sorumluluk kavramları birbirini tamamlar. İnsanlar hem haklarını korur hem de sorumluluklarını yerine getirir.

Ailemize karşı sorumluluklarımız

- Ev kurallarına uymak
- Odamızı temiz ve düzenli kullanmak
- Aile içindeki iş bölümüne katılmak
- Evde yapılması gerekenleri yapmak
- Aile bütçesine uygun davranmak

1.9

1.10

Okulumuza karşı sorumluluklarımız

- Okul kurallarına uymak
- Dersi dikkatli dinlemek
- Sınıfı ve okulu temiz tutmak
- Okul araç ve gereçlerini dikkatli kullanmak
- Ödevleri ve görevleri zamanında yerine getirmek

Topluma karşı sorumluluklarımız

- Oy kullanmak ve vergi vermek
- Ortak yaşam alanlarını korumak
- Kanun ve yönetmeliklere uymak
- Çevreyi temiz tutmak
- Trafik kurallarına uymak

1.11

Çeşitli gruplara karşı sorumluluklarımızı yerine getirirken planlı davranmalı, rollerimizin gerekliliklerini aksatmamalıyız. Ayrıca, kişisel zamanlarımızda oyun oynama, bilgisayar kullanma, televizyon izleme faaliyetlerimizin sürelerini uzun tutmamalıyız. Bunların yanında kitap okuyarak, aile ve arkadaşlarımızla zaman geçirerek, ders çalışarak ve uykumuza gereken önem vererek zamanı nitelikli kullanmalıyız.

● ● Alıştırma: Sorumluluklarımız Nelerdir?

ÖĞRENME ALANI 1 // Birey ve Toplum

Aşağıdaki sorumlulukları evde, okulda ve toplumda yerine getirilmesi gerekenler olarak belirleyin. İfadelerin yanına baş harflerini (E, O, T) yazın.

1. Odanı temiz tutmak
2. Yemeklere zamanında gelmek
3. Ağaç dikmek
4. Ödevleri zamanında yapmak
5. Aile fertlerine karşı saygılı olmak

6. Bir işte çalışarak para kazanmak
7. Canlılara zarar vermemek
8. Öğretmenin sözünü kesmemek
9. Eve zamanında gelmek
10. Otobüse sırayla binmek

11. Yere tükürmemek
12. Çöpleri çöp kutusuna atmak
13. Yeşil alanları korumak

14. Kardeşlerle iyi geçinmek
15. Okul araç ve gereçlerini dikkatli kullanmak
16. Ev kazalarına yol açmamak
17. Yaya kaldırımlarını kullanmak
18. Sınıf disiplinini bozmamak
19. Yaşlılara yardım etmek

Hak ve Sorumluluklarımız

SB.5.1.3. Sahip olduğu haklarının farkında olan bir birey olarak katıldığı gruplarda aldığı rollerin gerektirdiği görev ve sorumluluklara uygun davranır.

Hak ve Sorumluluklarımız

- I. Okulu temiz tutmak
 II. Odamızı temiz ve düzenli tutmak
 III. Çöpleri çöp kovasına atmak
 IV. Araç – gereçleri korumak

Verilenlerden hangileri okula karşı sorumluluklarımızdandır?

A) I ve II B) II ve III
 C) I, II ve IV D) I, III ve IV
- Yaşadığımız toplumda sorumluluklarımız vardır.

Aşağıdakilerden hangisi topluma karşı sorumluluklarımız arasında yer almaz?

A) Yeşil alanları korumak
 B) Aile bütçesine katkıda bulunmak
 C) Otobüse sırayla binmek
 D) Çöpleri yere atmamak
- Aşağıdakilerden hangisi sorumluluk sahibi birine ait bir davranış değildir?**

A) Mehmet, yediği bisküvinin paketini çöpe attı.
 B) Bahar, ev ödevini yatmadan önce tamamladı.
 C) Nil, odasını kısa sürede topladı.
 D) Hakan, oyuna daldığından eve geç döndü.
- Toplumda bazı sorumluluklarımızı yerine getirmede yasal yaptırımlarla karşılaşırız.

Aşağıdakilerden hangisi bu durumu örneklendirir?

A) Otobüse sırayı bozarak binmek
 B) Sokakta cep telefonu ile konuşmak
 C) Trafikte kırmızı ışıkta geçmek
 D) Otobüste yaşlılara yer vermemek

- I. Sınıf nöbetçiliği
 II. Okul nöbetçiliği
 III. Kulüp etkinlik görevi

Verilenlerden hangileri okulla ilgili görevler arasında yer alır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II
 C) II ve III D) I, II ve III

- Aşağıdaki tabloda yer alan hak ve sorumluluk ifadelerinden hangileri yer değiştirirse doğru olur?**

Hak	Sorumluluk
A) Kadınlara seçme imkânı tanınması	Ailenin çocuklarının beslenmesini karşılaması
B) Kiranın günü gelince ödenmesi	Oy kullanılması
C) Eğitimden yararlanılması	Faturaların zamanında ödenmesi
D) Sağlık hizmetlerinden yararlanılması	Ev işlerinde yardımcı olunması

- Eğitim görme
 • Sağlıklı yaşama
 • Düşüncelerini özgürce açıklama

Aşağıdaki durumlardan hangisi verilen haklar ile ilgili değildir?

A) Taner, ailesinin maddi imkanları yeterli olmadığı için 7 yaşından beri çalışmaktadır.
 B) Ece'nin yaşı küçük olması gerekçeyle ailede alınan kararlarda fikirlerini önemsememektedir.
 C) Ali, bebekliğinden itibaren sunulan tüm aşı hizmetlerinden yararlanmaktadır.
 D) Derya'nın yaşadığı ülkede herkesin istediği dine inanma özgürlüğü vardır.

Çocuklar sürekli büyüyüp geliştikleri için ihtiyaçları ve toplum içindeki konumları yetişkinlerden farklıdır. Bu nedenle insanların sahip olduğu birtakım uluslararası hakların yanında çocuklara ait haklar da ayrıca düzenlenmiştir. Herkes 18 yaşına kadar çocuk sayılmaktadır.

Dünya çocuklarının haklarını korumak için 20 Kasım 1989'da Çocuk Hakları Sözleşmesi, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından kabul edilmiştir. 2 Eylül 1990 tarihinde Türkiye de bu sözleşmeyi imzalamıştır.

Bu sözleşmede;

- Hiçbir çocuk ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasi inanç nedeniyle ayrı tutulamaz.
- Her çocuğun isim ve yurttaşlık hakkı vardır.
- Anne ve baba çocuğuna bakmakla yükümlüdür.
- Her çocuğun sosyal güvenlik, sağlıklı büyümek, iyi bakım ve uygun eğitim görmek hakkıdır.

şeklinde maddeler yer alır. 20 Kasım Dünya Çocuk Hakları Günü olarak kutlanmaktadır.

Birleşmiş Milletler Çocuk Fonu (UNICEF) dünyada çocuk haklarının en önemli savunucularından biridir. UNICEF, bugün Türkiye dahil 158 ülke ve bölgede çocukların sağlık ve beslenme, eğitim, acil yardım, koruma, temiz su ve temiz ortamda yaşama haklarını sağlamak için çalışmaktadır.

Ülkemizde anayasa ve yasalarla çocuk hakları güvence altına alınmıştır.

1.12

unicef

Anayasamızın 41., 61. ve 50. maddeleri çocuklarla ilgili ifadelerle yer verir.

41. madde : "... her çocuk korunma ve bakımdan yararlanma, yararına açıkça aykırı olmadıkça ana ve babasıyla kişisel ve doğrudan ilişki kurma ve sürdürme hakkına sahiptir. Devlet her türlü istismara ve şiddete karşı çocukları koruyucu tedbirler alır."

61. madde : "Devlet korunmaya muhtaç çocukların topluma kazandırılması için her türlü tedbiri alır. Bu amaçlarla gerekli teşkilat ve tesisleri kurar veya kurdurur."

Bu madde doğrultusunda kurulan en önemli kurum Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na bağlı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü'dür.

50. madde : "Kimse yaşına, cinsiyetine ve gücüne uymayan işlerde çalıştırılmaz."

Türkiye'de iş yasasının 67. maddesine göre çalışma yaşı 15 olarak belirlenmiştir. 15 yaşından küçük çocukların çalıştırılmaları yasaktır.

